

Warszawa, 3 czerwca 2020 r.

Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie przesłuchań studentów Uniwersytetu Śląskiego

Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie wyrazić zaniepokojenie doniesieniami dotyczącymi przesłuchań studentek i studentów Uniwersytetu Śląskiego w sprawie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa złożonego przez dr hab. Ewę Budzyńską. Jak wynika z informacji prezentowanych w mediach, a także z listu pracowników naukowych Uniwersytetu Śląskiego¹ oraz stanowiska Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego² w ostatnich tygodniach studenci byli wzywani na długotrwałe przesłuchania w związku ze złożoną w systemie akademickim skargą na treści przekazywane podczas prowadzenia zajęć przez jedną z wykładowczyń. Toczące się postępowanie przygotowawcze dotyczy występkę określonego w art. 235 Kodeksu karnego – tworzenie fałszywych dowodów.

Należy podkreślić, że autonomia społeczności akademickiej oraz odpowiedzialność za jakość i rzetelność prowadzonych badań oraz za wychowanie młodego pokolenia podkreślona została przez ustawodawcę już w preambule ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Uczelnie wyższe pełnią szczególną rolę w kształtowaniu gospodarki, innowacyjności oraz rozwoju społeczeństwa. Ośrodki naukowo-badawcze są również miejscem współkształtowania standardów prowadzenia debaty w życiu publicznym oraz przyczyniają się do kształtowania społeczeństwa opartego na tolerancji i wzajemnym szacunku.

Zauważyć trzeba, iż w ramach przepisów prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego przewidziano procedurę dyscyplinarną, która przeznaczona jest do rozwiązywania problemów społeczności akademickiej. Inicjowanie postępowań karnych w sprawach skarg studentów korzystających z przysługujących im praw może wywołać efekt mrozący i powstrzymywać przed sygnalizowaniem uczelni dostrzeżonych nieprawidłowości.

Trzeba zatem uznać, że podejmowane obecnie wobec studentów i studentek działania godzą w podstawowe zasady wynikające z wolności dyskusji i sporów naukowych, co przyczynia się do naruszenia zasady autonomii uczelni. Wszczywanie postępowania karnego w związku z wątpliwościami słuchaczy i słuchaczek co do jakości przekazywanych przez wykładowców i wykładowczynie treści wydaje się być znacznym nadużyciem i może mieć charakter zastraszający. Niewątpliwie konflikt ten powinien przede wszystkim zostać rozstrzygnięty na szczeblu akademickim, nie zaś w pokojach przesłuchań komendy policji.

¹ <https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,25993497,prof-slawek-to-postepowanie-gwalci-misje-uczelni-solidarni.html>

² <http://ptk.edu.pl/stanowisko-zarzadu-glownego-ptk-w-sprawie-przesluchan-studentow-na-universytecie-slaskim/>